

OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 13:00 uur d.d. 29 april 2020 – 12:45 uur d.d. 30 april 2020

(BZK) | Met input van VWS, RIVM, J&V, BZ, FIN, BZK, IenW, OCW, SZW, EZK, LNV en Defensie

10.2e

NB: de ringen staan onderaan

Samenvatting

- Opnieuw is er geen eenduidige lijn in de berichtgeving over de coronacrisis in de ochtendbladen. Op de voorpagina's is aandacht voor de corona-app (AD), toerisme (Volkskrant), het onderwijs (Trouw), KLM (Telegraaf) en gemeenten in geldnood (NRC).
- Er is vergeleken met gisteren maar weinig media-aandacht voor de mate waarin Nederland de coronamaatregelen opvolgt. Wel is er toenemende aandacht voor mogelijke versoepeling van maatregelen voor bepaalde sectoren. De belangen van verschillende groepen en sectoren worden druk tegen elkaar afgewogen. Restaurants kijken met ongenoegen naar hotels die de horeca wel mogen openen.
- Waar sommige werkgevers de schade proberen te beperken door op loonkosten te bezuinigen of werknemers met verlof te sturen, lijken anderen zich met protocollen en nieuwe manieren van thuiswerken toch vooral voor te bereiden op de nieuwe werkelijkheid.
- Tegelijkertijd verschijnen er dagelijks veel berichten van bedrijven en sectoren waar de nood hoog is. In de kinderopvang dreigt de doorstroom te stagneren doordat sommige basisscholen kleuters niet laten instromen na de zomer. Gemeenten worstelen met geldnood en maken zich zorgen om kwetsbare groepen.
- In verschillende media aandacht voor de discussie over het al dan niet openen van de scholen in het voortgezet onderwijs na 1 juni.
- Uit onderzoek van de Erasmus Universiteit blijkt dat ruim de helft van de Nederlanders een corona-app op zijn telefoon zal installeren, als die app aan alle privacy- en veiligheidseisen voldoet. Nog eens een kwart is daartoe bereid onder extra voorwaarden. De onderzoekers denken op basis van het onderzoek dat een dekkingsgraad van 60% mogelijk is.
- Volgens de NOS heeft de Nederlandse overheid al weken de mogelijkheid om iedere dag 5.000 extra tests op het coronavirus uit te voeren, via een Duits laboratorium, maar maakt daar geen gebruik van.
- Uit een onderzoek van het LUMC, Erasmus MC en het Amphia Ziekenhuis onder 184 coronapatiënten op de IC, blijkt dat de helft trombose-verschijnselen krijgt. Mensen met dergelijke complicaties hebben een grotere kans om te overlijden.
- Verschillende media besteden aandacht aan een Brits vaccin, wat mogelijk in het najaar beschikbaar zou zijn. De eerste geluiden zijn voorzichtig positief. Ook in Duitsland wordt een vaccin getest.
- Vrolijke artikelen en reportages over kinderen die weer mogen sporten bij de sportclubs, zij het onder voorwaarden. 'Het mag weer' kopt AD boven een foto van juichende voetballertjes. De Volkskrant spreekt van sport 'als eerste lichtpuntje'.
- Gedurende de ochtend is er veel aandacht voor de technische briefing van de Tweede Kamer. Volgens de GGD kan er vanaf 6 mei meer getest worden. Coronagezant Sijbesma stelt dat er een blijvend gebrek is aan testmateriaal. Volgens het Landelijk Consortium Hulpmiddelen is de hulpmiddelenmarkt een 'vechtmarkt' geworden. Wel zijn er momenteel voldoende mondkapjes voor zorgpersoneel.
- Uit Duits onderzoek zou blijken dat kinderen net zo besmettelijk kunnen zijn als oudere leeftijdsgroepen en het coronavirus dus even makkelijk verspreiden. Dit zorgt voor veel discussie op sociale media.

Karakterisering berichtgeving

- De journaals (NOS Journaal, RTL Nieuws), actualiteitenprogramma's (Jinek, Op1) en enkele ochtendkranten focussen op het 'wisselend beeld' dat MP na afloop van de MCCb zegt te zien ten aanzien van de naleving van de coronamaatregelen (die 'verrommelt') en zijn 'waarschuwing' dat het moeilijker wordt om de coronamaatregelen te versoepelen wanneer het drukker wordt op straat.
- 'Als die drukte op straat leidt tot meer besmettingen, wordt de 'zwaarbevochten ruimte' die nu wordt gegund aan basisonderwijs en buitensport voor de jeugd weer in beslag genomen', vat de Telegraaf samen.
- De 'verrommeling' wordt door sommigen (o.a. Telegraaf-columnist De Winther bij Jinek) verweten aan het gebrek aan perspectief.
- Bij Jinek zitten twee moeders die hun gehandicapte kind al weken niet hebben gezien en pleiten voor maatwerk: "Onze kinderen zijn heel anders dan bejaarden".

- Nog steeds veel discussie over de (voorwaarden voor) staatssteun voor bedrijven (o.a. Air France- KLM). Verder is er veel nieuws over de reissector. Gaan landen deze zomer hun grenzen opengooien voor buitenlandse toeristen? Veel Nederlanders zullen kiezen voor een bestemming in eigen land.
- De vraag hoe je het ov 'corona-bestendig' maakt, blijft terugkomen in de media. Er is aandacht voor het testen van de 'anderhalvemeterrein' door de NS, maar duidelijk is dat er meer nodig is. Voor de langere termijn lijkt er maar 1 optie: inperken wie er mag reizen.
- Op social media wordt het item veel gedeeld waarin Rutte op bezoek bij een afvalverwerkingsbedrijf zijn duim opsteekt tegenover een man die vindt dat Spanje en Italië geen financiële steun moeten krijgen. Dit fragment zou volgens verslaggevers ook op de Spaanse en Italiaanse televisie veelvuldig te zien zijn.

SISOS (Slachtoffers - Identiteiten – Schade - Oorzaken - Scenario's)

Identiteit

- RTL bericht dat het aantal coronagevallen bij gedetineerden en tbs'ers is verdubbeld in de afgelopen week.

Schade

- De IATA geeft aan dat maart een desastreuze maand was voor de luchtvaart. De cijfers over april zullen naar verwachting nog veel dramatischer zijn.
- Uit onderzoek van NRC blijkt dat Nederlandse gemeenten de komende tijd in geldnood dreigen te komen. Door de coronacrisis verslechtert de financiële positie van de gemeenten volgens NRC nog veel verder. Wethouders zeggen dat er door de crisis veel kwetsbare ouderen, jongeren en bijstandsgerechtigden bij kunnen komen. Ze willen daarvoor compensatie van het Rijk.
- De coronacrisis zorgt ook voor een forse terugval in de markt voor logistiek vastgoed. De opname van nieuwe vierkante meters dreigt dit jaar met 28 tot 38% te krimpen in vergelijking met 2019.
- De coronacrisis zal onvermijdelijk leiden tot faillissementen in de maritieme sector. Dat zegt netwerkorganisatie Nederland Maritiem Land (NML).
- Ruim 10% van de ICT-bedrijven (zowel mkb als zpz) heeft alle activiteiten moeten stoppen als gevolg van de coronacrisis, blijkt uit de MKB coronamonitor van Motivaction en MKB Servicedesk.

Oorzaken

- Het Japanse eiland Hokkaido wordt sinds kort geteisterd door een tweede en zwaardere golf van het coronavirus. Experts stellen in Japanse media dat de maatregelen mogelijk te snel zijn versoepeld.

Scenario's

- Uit gedetailleerde cijfers van de stichting Nice blijkt dat patiënten die alleen een regulier ziekenhuisbed nodig hebben, sneller herstellen en meer kans hebben om het virus te overleven. Waar van alle patiënten op de intensive care slechts 20 procent naar huis is, is bijna 70 procent van de covid-19-patiënten uit de reguliere ziekenhuisafdeling ontslagen. Waar op de intensive care van alle patiënten 26 procent is overleden, is het sterftecijfer op de gewone afdeling 16 procent.
- Behalve in Frankrijk en Groot-Brittannië is ook bij jonge kinderen in Italië, Spanje, Zwitserland en België een vermoeden van de ziekte Kawasaki vastgesteld. Er wordt onderzocht of deze ziekte wordt veroorzaakt door corona. In Nederland zijn voor zover bekend geen gevallen.
- Onderzoekers van het Nederlands Interdisciplinair Demografisch Instituut (NIDI) concluderen dat op korte termijn waarschijnlijk net iets meer Nederlanders aan het coronavirus overlijden dan tijdens de zware griep epidemie van 2017-2018. Op langere termijn zal de impact van het virus op de samenleving wel "aanzienlijk groter zijn" dan die van een griepgolf. En de levensverwachting daalt met enkele maanden. Zo zouden mannen gemiddeld 200 dagen korter leven, en vrouwen 160 dagen.
- Rein Wolfs, directeur van het Stedelijk Museum Amsterdam denkt dat het Stedelijk en andere musea, uiterlijk 1 juni weer open kunnen, misschien zelfs wel op 20 mei.
- Zelfs nu Nederland 93 miljard euro extra moet lenen om het begrotingstekort te financieren, is de verwachting nog steeds dat dit de overheid voorlopig geen cent aan rente kost, meldt RTLZ.
- De Metaalunie verwacht dat het mkb in de metaalsector de impact van de coronacrisis na de zomer pas echt gaat ondervinden.
- Het aantal banen dat verdwijnt vanwege de coronacrisis loopt nog veel harder op dan verwacht. ILO voorspelt dat 305 miljoen voltijd banen verdwijnen.

- Onderzoeksbureau Locatus stelt dat de meeste winkelstraten in Nederland breed genoeg zijn om bij drukte aan de vereisten van de 1,5 metereconomie te voldoen. Volgens de onderzoekers zullen eventuele maatregelen om drukte te voorkomen weinig problemen opleveren.

Informatiebehoefte

- Kim Koman van de beroepsvereniging van dierenartsen (KNMVD) zegt dat diereneigenaren veel vragen hebben over de risico's van uitlaten en knuffelen. Het lijkt er volgens haar niet op dat dieren ons kunnen besmetten. "We vermoeden wel dat dieren het virus kunnen overbrengen zoals een deurklink dat doet. Dus via de vacht. Je kunt gewoon je kat aaien, maar was daarna je handen."
- Zorgdomein.nl meldt dat het aantal niet-coronagerelateerde behandelingen zich blijft opstapelen. De afgelopen week steeg het aantal uitgestelde verwijzingen naar 900.000 in totaal, waarvan 500.000 verwijzingen naar het ziekenhuis en zelfstandige klinieken.
- Uit een Duits onderzoek, onder leiding van topviroloog Christian Drosten, blijkt dat kinderen mogelijk net zo besmettelijk zijn als oudere leeftijdsgroepen en kunnen daarom het virus net zo makkelijk verspreiden als anderen. De onderzoekers zeggen: "wees voorzichtig met het openen van scholen". Viroloog Marion Koopmans (ErasmusMC) beaamt dat kinderen het virus bij zich dragen, maar dat zij het minder verspreiden.
- Volgens de NOS heeft de Nederlandse overheid al weken de mogelijkheid om iedere dag 5.000 extra tests op het coronavirus uit te voeren, via een Duits laboratorium, maar maakt daar geen gebruik van.
- Chinese artsen schrijven in vakblad The Lancet dat het ebolamedicijn remdesivir het herstel niet meer bevordert dan een placebomiddel en dat het geen sterfte voorkomt.
- Het Trimbos-instituut meldt dat uit een (indicatieve) enquête blijkt dat twee op de vijf mensen die (bijna) elke dag wiet of hasj gebruiken, door de coronacrisis meer is gaan blowen. De gebruikers geven verveling als belangrijkste reden, maar ook stress en andere psychische klachten spelen een rol.
- Een ondernemer uit Schiedam opent een winkel in mondkapjes, omdat de miljoenen mondkapjes in zijn loods anders toch naar het buitenland gaan.
- OV-NL-voorzitter Peters vraagt het kabinet om snel keuzes te maken over de coronamaatregelen in het openbaar vervoer. Hij stelt onder meer dat het kabinet kan kijken naar het gebruik van mondkapjes in het ov als serieus alternatief voor de anderhalve meter afstandsregel.
- Theo van der Plas, programmadirecteur Digitalisering en Cybercrime van de Nationale Politie, zie gisteren bij EenVandaag dat door de coronacrisis de cybercrime fors toeneemt. Vooral WhatsApp-fraude en het aantal verstuurd phishingmails nemen enorm toe.
- De steun voor de overheidsmaatregelen blijft groot volgens een peiling van het RIVM en Nivel. Het vertrouwen in de effectiviteit is iets toegenomen. 17% vindt de maatregelen moeilijk vol te houden.
- Het kabinet moet de Tozo-regeling zodanig aanpassen dat ook Nederlandse ondernemers die over de grens wonen voor de steunregeling in aanmerking komen. Dat schrijven zelfstandigenorganisaties ZZP Nederland, Zelfstandigen Bouw, ONL, Expertise Centrum Zelfstandigen bij FNV en PZO in een gezamenlijke brief.
- Door de coronacrisis is vorige maand bij een meerderheid van de bouwbedrijven in Nederland het werk stilgelegd. In een peiling van het EIB gaf 60% van de bouwondernemers aan dat het werk in maart was gestagneerd. Een maand eerder was dit bij 30% het geval.
- Het vertrouwen in de economie in de eurozone is in april in recordtempo gedaald ten opzichte van de voorgaande maand. In Nederland verslechterde het sentiment sterk, meldt de Europese Commissie op basis van een maandelijkse enquête.
- Door de uitbraak van het coronavirus komen minder asielzoekers naar Nederland. In maart 2020 kreeg de overheid bijna de helft van het aantal eerste aanvragen in maart vorig jaar.

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

Arbeidsmarkt

- Vakbonden CNV en FNV zijn boos over het plan van verzekeringsmakelaar Aon om fors te snijden in de lonen van zo'n 2000 Nederlandse werknemers. De verzekeraar vraagt hen van mei tot eind dit jaar 20% van het brutosalaris in te leveren in ruil voor baangarantie ten tijde van de coronacrisis. De verwachting is dat veel meer bedrijven het mes gaan zetten in de lonen om de coronacrisis het hoofd te bieden.
- Bedrijven als werkplekverhuurder Tribes zoeken manieren om kantoren coronaproof te maken. Warmtecamera's bij de ingang laten zien of iemand koorts heeft. Die krijgt het verzoek te vertrekken. De Autoriteit Persoonsgegevens waarschuwt dat werkgevers niet voor dokter mogen spelen.

- Talpa Network dwingt werknemers vier verlofdagen in april en mei op te nemen vanwege de coronacrisis. De maatregel is in strijd met het arbeidsrecht. De vraag of werkgevers vakantiedagen verplicht kunnen laten opnemen vanwege de coronacrisis, prijkt zelfs bovenaan een themapagina van de rijksoverheid op internet, het antwoord is 'nee' op die pagina's. Hetzelfde antwoord geven ook vakbonden FNV en CNV, rechtsbijstandverzekeraar Achmea en talloze arbeidsrechtadvocaten online.
- Acht op de tien bedrijven denkt dat de werkomgeving blijvend verandert door de coronacrisis, volgens kantoorinrichter Ahrend. Thuiswerken zal een grotere plaats innemen en kantoren zullen vooral gebruikt worden voor overleggen en brainstorms. Ahrend wil zijn aanbod snel aanpassen en wil dat de overheid de kosten voor thuiswerken voor bedrijven fiscaal aantrekkelijk maakt.
- De Eindhovense investeerder Lumo Labs heeft een fonds van €20 mln opgezet voor zeer jonge techbedrijven. Medeoprichter Andy Lüring zegt dat financiers hiermee een signaal afgeven dat ze ook tijdens deze coronacrisis blijven investeren.
- Voetbalclubs in de Eredivisie doen massaal een beroep op de NOW-regeling om de coronacrisis door te komen, blijkt uit navraag van BNR bij achttien clubs.
- Olympia gaat duizend werkzoekenden een gratis training aanbieden voor een beroep waar juist nu veel vraag is (zoals logistiek medewerker, magazijnmedewerker en klantenservicemedewerker). De uitzender wil mensen zo weer aan een baan helpen.
- Het aantal aanvragen voor inkomensondersteuning op grond van de Tozo groeit. Naar schatting hebben gemeenten circa 324.000 aanvragen voor ondersteuning in levensonderhoud of voor een lening in bedrijfskapitaal ontvangen.

Kinderopvang

- Sommige basisscholen laten kleuters niet meer instromen voor de zomervakantie. De PO-Raad en kinderopvangorganisaties vinden dat niet verstandig. Kinderopvangorganisaties zien het aantal ouders dat verlenging aanvraagt voor de vierjarigen licht stijgen.

Toerisme

- Zeeland en Noord-Brabant gaan toeristen weer mondjesmaat verwelkomen.
- Veel Nederlanders zullen afzien van buitenlandse vakanties en kiezen voor een bestemming in eigen land. Dat constateren regionale toeristenbureaus.

Mobiliteit

- Honderden Schipholmedewerkers gaan online actievoeren voor betere arbeidsvoorwaarden. Volgens vakbond FNV is Schiphol te lang blijven doordraaien alsof het coronavirus niet bestaat.
- KLM houdt het grootste deel van de vloot in ieder geval tot en met 3 juli aan de grond.
- De NS is gisteren begonnen met het testen van de 'anderhalvemeterrein'.

Betekenisgeving

Reacties op beleid

- NRC schrijft dat de ministeries wob-verzoeken uitstellen, omdat ze het te druk hebben met de coronacrisis. Volgens De Vos (Vereniging van Onderzoeksjournalisten) verliezen journalisten zo een middel om de politieke besluitvorming te controleren. "Wij worden eigenlijk tegengewerkt. Ook bij de persconferenties lijkt steeds minder ruimte voor kritische ondervraging. De informatievoorziening wordt pr-achtig."

Zorg

- Psychiaters, GGZ Nederland en de Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie (NVvP) maken zich ernstig zorgen over de forse daling van het aantal nieuwe aanmeldingen van patiënten in de psychiatrische zorg sinds de strenge coronamaatregelen. Patiënten zijn bang corona op te lopen of denken dat de huisarts te druk is met COVID-19 en nemen daarom geen contact op. Familieleden en kennissen hebben daarnaast minder goed zicht op de gemoedstoestand van een naaste.
- Ondernemer Michael Hu heeft kritiek op het Landelijk Consortium Hulpmiddelen omdat de leveranciers van mondkapjes enkel krijgen te horen of iets is goed- of afgekeurd, zonder een testrapport. "Terwijl een mondkapje dat niet goed is voor de intensive care, heel bruikbaar kan zijn in een verpleeghuis."

- Seniorenorganisatie KBO-PCOB gaat mantelzorgers en andere naasten van verpleeghuisbewoners vragen wat het met ze doet dat ze daar niet op bezoek mogen. Directeur Manon Vanderkaa van KBO-PCOB zei in het NOS Radio 1 Journaal dat de enquête bedoeld is "als input" voor de minister.
- Het besluit van veiligheidsregio Noord-Holland-Noord om voortaan muziekoptredens bij verzorgingshuizen te verbieden, heeft tot veel boze reacties geleid.
- Er is in Noordoost-Brabant veel bezorgdheid onder Q-koortspatiënten, dat er een relatie is tussen Q-koorts en Covid-19, merkt de stichting Q-support op. Zij willen dat dit "tot op de bodem wordt uitgezocht."

Onderwijs

- Uit onderzoek van de Universiteit van Amsterdam blijkt dat de tijdelijke sluiting van de scholen lijkt te leiden tot groeiende ongelijkheid onder leerlingen omdat hoogopgeleide ouders hun kind veel vaker kunnen helpen met het schoolwerk dan laagopgeleide ouders.
- De VNG en de VO-Raad stellen dat er een afdoende vangnet is voor kwetsbare middelbare scholieren. Het voortgezet onderwijs hoeft daarvoor niet eerder te beginnen, menen zij.
- D66 en CDA uitten tijdens het onderwijsdebat kritiek op het door laten gaan van de staatsexamens voor leerlingen in het voortgezet speciaal onderwijs. De partijen vinden dat net als bij het regulier onderwijs de diploma's gebaseerd moeten worden op behaalde resultaten.

Cultuur

- EénVandaag meldt dat een derde van de theaters en concertpodia in ons land het najaar niet gaat halen. Gabbi Mesters van de Vereniging van Schouwburg- en concertgebouwdirecties zegt dat alle podia getroffen worden door de sluiting en dat er daarom snel financiële steun moet komen van het rijk.
- Mecenaatsdeskundige Renée Steenbergen houdt in NRC Next een pleidooi voor een steunfonds voor cultuur, waaraan overheden, fondsen én bedrijven eensgezind bijdragen. Ze roept minister van Engelshoven op dit te initiëren.

Internationaal

- Volgens Caroline de Gruyter (NRC) geldt bij de WHO dat 'wie betaalt, die bepaalt'. 22% van de WHO-contributie wordt door de VS betaald, terwijl slechts 8% op rekening van China is. Door de relatief hoge contributie van de VS heeft het land altijd een sterke invloed gehad op alle besluitvorming binnen de WHO.
- In de Telegraaf stelt Mario Verhees dat China veel te verwijten valt in de uitbraak van het coronavirus. Het land had eerder kunnen ingrijpen, maar koos er lange tijd voor om de uitbraak te ontkennen. De WHO en de rest van de wereld hadden ook sneller maatregelen moeten treffen.
- Volgens VVD-Europarlementariër Bart Groothuis neemt China de werkwijze van de Russen over in het verspreiden van desinformatie en nepnieuws in Europa. "Dat is een nieuw, zorgelijk exportproduct, waar we tegen moeten optreden."
- President Erdogan schrijft in een brief aan president Trump dat hij hoopt dat het Amerikaanse Congres het strategisch belang van de relatie tussen hun twee landen meer zal waarderen. Deze brief kwam samen met de Turkse noodhulp aan de VS voor de strijd tegen het coronavirus.

Nederlanders in het buitenland

- NRC houdt Marokko in een redactioneel commentaar verantwoordelijk voor de moeizame repatriëring vanuit dat land. Marokko zou dwarsliggen vanwege ergernis over Nederlandse bemoeienis met de ontwikkeling van de rechtsstaat in dat land.
- De Franse historicus Pierre Vermeren meent dat Blok geen andere keus heeft dan de confrontatie met Marokko te vermijden. 'Als je iets wilt bereiken in Marokko, dan kun je haast niet anders dan jezelf onderwerpen.' Het inschakelen van de EU is volgens hem niet mogelijk omdat die niet als blok zal opereren.

Economie

- CNV-voorman Fortuin waarschuwt dat het nu "echt niet het moment is om een hervormingsdiscussie aan te gaan over de duurzame economie. Ik praat met tientallen werknemers, die hebben maar één zorg: of ze straks nog een baan hebben. Of die baan ook groen is doet er dan echt niet toe."
- MKB-Nederland en VNO-NCW zijn blij met de uitbreiding en versoepeling van coronaregelingen voor ondernemers. De ondernemersorganisaties pleiten nog wel voor een verdere verbetering van de BMKB-regeling voor kleine kredieten.

- De Algemene Nederlandse Kappers Organisatie vraagt zich af waarom de overheid maar geen besluit neemt over de kapperssector. "Iedere week langer dicht betekent meer faillissementen."
- Horecaondernemers reageren op sociale media verontwaardigd dat Fletcher Hotels zijn hotelbars- en restaurants wel kan openen. Ook op RTL Nieuws komen boze horecaondernemers aan het woord.
- Horeca-ondernemer Dirk-Jan Stip krijgt veel bijval op de kritiek die hij vorige week in de media uitte op zijn collega-ondernemers. Hij ergert zich aan het 'gebedel' in Den Haag en snapt niet dat horecaondernemers failliet kunnen gaan met al die steunmaatregelen.
- Tom Jan Meeus (columnist NRC) schrijft dat de signalen toenemen dat de bedrijvigheid zo hard krimpt dat ondernemers afhaken en zich liever failliet laten verklaren dan steun aanvragen. Volkskrant-columnist Sheila Sitalsing schrijft dat het verhaal van de coronahulp niet het verhaal is van cruciale en minder cruciale sectoren. "Het is het verhaal van de sterkste lobby's met de brutaalste vertegenwoordigers en de grootste bek." AD-columnist Özcan Akyol vraagt zich af waarom musea niet open kunnen net als grote winkels en tuincentra.
- 'De huidige NOW-regeling loopt tot 1 juni, wij willen dat die doorgetrokken wordt', zegt ONL-voorzitter Hans Biesheuvels in de dagelijkse ONL Corona podcast. 'In ieder geval tot 1 september. En zorgen dat er meer bedrijven gebruik van kunnen maken.'

Luchtvaart

- Nederland en een groot aantal andere EU-landen vragen aan de Europese Commissie vragen om vliegvluchten tijdelijk toe te staan. De Europese Commissie heeft twijfels, maar gaat de komende dagen nadenken over het plan.
- Follow The Money concludeert na onderzoek dat de staatssteun aan KLM doorstroomt naar oliehandelaren en Ierland, 'waar een handvol bedrijven miljarden verdient aan vliegtuigen die op dit moment niet vliegen'.
- Boerenactiegroep Agractie wil via de rechter proberen af te dwingen dat het vliegverkeer binnen nu en tien jaar wordt gehalveerd. De coronacrisis heeft volgens Agractie aangetoond dat verreweg het meeste vliegverkeer niet noodzakelijk is.

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> • Nederlanders besmet en/of geïsoleerd in gebieden getroffen door COVID-19 • Personeel en bewoners in zorginstellingen en verpleeghuizen • Zorgmijders in de psychiatrie, psychiatrische patiënten die niet optimaal behandeld worden. • Bedrijven getroffen door gevolgen van het virus of door maatregelen, o.a. luchthavens, ov-bedrijven, cultuurinstellingen. • Werknemers vervoer (cabinepersoneel, personeel Schiphol, vrachtwagenchauffeurs) • Reizigers van ov bedrijven en in het buitenland 	<ul style="list-style-type: none"> • Familie, vrienden, omwonenden van getroffen Nederlanders • Werknemers en klanten van getroffen bedrijven • Belangenpartijen in de zorg • Sportclubs 	<ul style="list-style-type: none"> • Algemeen publiek • Politici